

Commissie Hoger Onderwijs

Rapport in het kader van het
kwaliteitstoezicht van de
HBO5-opleidingen

Hoger Instituut voor Verpleegkunde
Sint-Elisabeth

31468

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Rapport in het kader van het kwaliteitstoezicht van de hbo5-opleidingen
door de Commissie Hoger Onderwijs
31468 Hoger Instituut voor Verpleegkunde Sint-Elisabeth

1. Conclusie

Onderwerpen	Oordeel
De onderwijsinhoud	Voldoende
Het onderwijsproces	Goed
De uitkomst van het onderwijs	Voldoende
Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg	Goed
Eindoordeel	Goed

De Commissie Hoger Onderwijs heeft bij haar beoordeling niet in overweging genomen of de opleidingen HBO5-Verpleegkunde conform de Europese Richtlijn betreffende de erkenning van beroepskwalificaties zijn ingericht. Deze problematiek zal worden onderzocht in een afzonderlijk, gezamenlijk rapport.

2. Bevindingen

Algemeen

Het Hoger Instituut voor Verpleegkunde Sint-Elisabeth (HIVSET) behoort tot het samenwerkingsverband Track 5. De realisaties binnen deze samenwerking richten zich tot nu vooral op het opbouwen van contacten met de Thomas More hogeschool en de HBO5-instellingen in de provincie Antwerpen.

De onderwijsinhoud

Het programma van deze instelling is gebouwd rondom 5 modules waarvan de inhoud en opbouw volledig aansluit bij de visie rondom kerncompetenties zoals aangegeven in het leerplan van het Katholiek Onderwijs Vlaanderen. De competentiematrix en de competentieprofielen gebonden aan de verpleegkundige aspecten zijn voldoende uitgewerkt. Op die wijze is er geen twijfel dat het voorgestelde onderwijsprogramma voldoet aan de eisen van de Vlaamse kwalificatiestructuur niveau 5. Spijtig genoeg laten het ZER en de bijlagen niet toe om dit verder te toetsen, daar er onvoldoende details beschikbaar zijn over de inhoud van de studieactiviteiten.

Er is voldoende besef dat de aansluiting niet perfect is en er is daarom binnen het HIVSET een Stuurgroep Curriculumwijziging HBO5 (SCU) ingesteld. Er komt een nieuw raamkader met 8 rollen voor de verpleegkundige en een nieuw curriculum per september 2018.

Het onderwijsproces

Er is een goed uitgebouwd onderwijsproject met o.a. aandacht voor werkplekleren, procesbegeleiding, samenwerkend leren, enz. Deze onderdelen worden goed gemotiveerd in het ZER. De opleiding is praktijkgericht, het werkplekleren staat centraal. Voor specialismen is er echter een plaatsgebrek in de leerafdeling en er is een tekort aan stageplekken. Wellicht is ook de ambitie om alle specialismen te willen aanbieden te groot.

Studentenbegeleiding is intensief, zowel in stage als in leerbegeleiding. Docenten worden getraind in het geven van feedback en is er vaardigheidsassessment in bepaalde vakken.

De visie met betrekking tot evaluatie en toetsing is mooi uitgewerkt. Spijtig blijft het voor alle aspecten enkel om een theoretische beschrijving en ontbreken de nodige elementen voor een feitelijke toetsing van de beschrijvingen. Enkele voorbeelden met concrete stage- en interventieportfolio's, evaluatieverslagen van docenten over de praktijkgerichte evaluatie, voorbeelden van toetsing, enz. zouden veel duidelijk maken en de beschrijvingen beter illustreren en onderbouwen. Globaal genomen blijven de evaluaties te traditioneel en dus eigenlijk minder geschikt voor het meten van competenties. De ambitie is om meer de richting uit te gaan van diverse beoordelingsvormen van verworven competenties, wat een belangrijke uitdaging is. Er wordt wel reeds veel feedback gegeven op de vorderingen van de student.

De beschrijving van de toelatingsproef, hoe de beste leerroute bepaald wordt en de toelichtingen bij zij-instromers geven een beeld van de grote differentiatie qua instroom van studenten. Er wordt wel verwezen naar remediërende activiteiten (o.a. taal en theoretische vakken) maar er ontbreekt verder informatie over het aantal studenten die ervan gebruik maken, de omvang van de extra begeleiding, de aanpak, enz.

Er is bij de instelling, in samenwerking met de hogeschool, grote inzet om de doorstroming naar verdere opleidingen te stimuleren. Het kunnen verwerven tijdens de HBO5-opleiding van 6 studiepunten van de brugopleiding bachelor verpleegkunde is een belangrijk initiatief. Kan elke student eraan deelnemen of is het enkel een geselecteerde groep? Het is niet duidelijk of er een extra inzet van de studenten gevraagd wordt. Moeten de studenten bovenop de uren voorzien voor de module Toegepaste Verpleegkunde nog extra activiteiten invullen en uren eraan besteden? Welke en hoeveel? Of is het gewoon een onderdeel van de normale inhoud en uren voorzien voor de module? In dit laatste geval zijn er toch enkele bedenkingen te maken. In de eerste plaats stelt zich de vraag of de module Toegepaste Verpleegkunde elementen omvat die de opleidingsdoelstellingen van de HBO5-opleiding overstijgen, ofwel zitten in het brugprogramma onderdelen die eigenlijk onderdeel uitmaken van de normale HBO5. De beschrijving in het ZER geeft hierover geen uitsluitel.

Er is in het ZER een open reflectie inzake de sterke punten (zoals de ruime keuzemogelijkheden) en de uitdagingen (zoals traditionele werk- en evaluatiemethoden).

De uitkomst van het onderwijs

In het rapport wordt aangegeven dat het verzamelen van data over de studenten een nieuw gegeven is en dat er nog niet zo veel data ter beschikking zijn. Dit lijkt niet echt het probleem te zijn. In de tekst wordt zeer frequent verwezen naar allerlei percentages die moeilijk in een coherent geheel kunnen ingepast worden. De ruwe basisgegevens worden niet op een efficiënte wijze voorgesteld. Hierdoor is het voor externen moeilijk om in te schatten wat de betekenis is van de gegevens. Ook is een controle van hetgeen wordt beschreven in de

tekst moeilijk of onmogelijk. De cijfers geven aan dat er op 3 jaar tijd ongeveer 570 nieuwe studenten ingestroomd zijn of ongeveer 190 nieuwe studenten per jaar.

Uit de slaagcijfers blijkt dat er gemiddeld 66 studenten per jaar het eindexamen behalen. Spijtig genoeg is er geen rapportering over het verloop van de studieloopbaan van de studenten. Welk type van student stopt met de opleiding, wie slaagt, wie haalt het eindexamen, enz. ? Vertrekkend vanuit de instroom van ongeveer 190 studenten zou dit betekenen dat de instelling een diplomarendement haalt van 34%. Dit is vrij laag en verder onderzoek naar de oorzaken lijkt nodig. Het is wel verbazend dat er verwezen wordt naar een slaagcijfer van 57% in de eerste module en hogere slaagcijfers (tot 90%) voor de volgende modules. Deze cijfers staan eigenlijk in tegenspraak met het lage diplomarendement. Het verzamelen van data en een degelijke rapportering van de cijfers lijkt een prioriteit.

Uit een bevraging bij de alumni blijkt dat de tewerkstelling van de afgestudeerden positief kan worden geëvalueerd. Spijtig genoeg ontbreken heel wat gegevens over hoe deze informatie werd verzameld: op welke wijze werden de gegevens verzameld, wat is de representativiteit van de deelnemers, enz.

Heel wat afgestudeerden (27 à 28%) starten met een vervolgopleiding, al dan niet gecombineerd met een job. Studenten met een diploma HBO5 kunnen via een brugopleiding op 2 jaar hun bachelor halen. Vanaf studiejaar 2017-2018 wordt dit opgetrokken naar 2,5 jaar (omwille van de 4-jarige bacheloropleiding). Er zijn spijtig genoeg geen gegevens over wie er doorstroomt en wat het slaagpercentage is van deze studenten.

HIVSET bevrageert afgestudeerden 6-12 maanden na hun afstuderen. De meesten vinden snel werk. Velen volgen de brugopleiding naar bachelor al dan niet naast hun werk. Studenten die de opleiding niet aankunnen kunnen via een verkorte leerroute de opleiding Thuis- en Bejaardenzorg volgen. HIVSET wil de mogelijkheden tot vervolgopleidingen (ook elders) en verkorte trajecten volledig in kaart brengen en uitbouwen. Dat kan interessante inzichten bieden.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

Er is een vrij hoge personeelsbezetting. Het betreft echter wel een vrij oud docentenkorps. Dit is misschien gebonden aan de politiek dat er gestreefd wordt om vooral docenten aan te werven met praktijkervaring. Toch zou het een aandachtspunt moeten worden. Het is ook opmerkelijk dat een zeer groot aantal docenten beschikt over een academisch diploma (vermoedelijk Master-niveau?). Uit de analyse van de diploma's blijkt dat zeer vele docenten beschikken over niet-medische diploma's van het type psychologie, sociologie, pedagogische wetenschappen; filologie, godsdienstwetenschappen, theologie, communicatie, agogiek, wiskunde, enz. Met dergelijk profiel van docentenkorps wijkt deze instelling sterk af van hetgeen gangbaar is bij de andere verpleegkunde opleidingen. Uiteraard zijn er heel wat docenten nodig voor theoretische vakken maar beschikt de instelling nog over voldoende docenten om de begeleiding van het klinische onderricht degelijk te ondersteunen? De beschikbare gegevens laten niet toe om de situatie te evalueren.

Voor hun verdere ontwikkeling doen de docenten aan zelfstudie, teamleren of volgen bijscholing, gesteund door de opleiding. Nieuwe docenten worden begeleid. Er is veel informeel contact met de leiding en er zijn formele functioneringsgesprekken. Van elke

docent wordt een competentiekaart bijgehouden. Er wordt ook gebruik gemaakt van gastdocenten.

De instelling beschikt over 76 goed uitgeruste lokalen. Dit is 1 (één) lokaal voor 4,6 studenten, wat toch bijzonder luxueus lijkt. Zijn deze lokalen exclusief voor de HBO5-opleiding of worden deze lokalen ook gebruikt voor andere opleidingen? Indien dit het geval is zou de instelling moeten aangeven welk deel van de infrastructuur gebruikt wordt voor de HBO5 en voor welk procentueel deel. Op die wijze kan er een beter idee gevormd worden de beschikbaarheid van lokalen voor de HBO5-opleiding.

De beschikbaarheid van een bibliotheek wordt goed toegelicht. De bibliotheek biedt naast de eigen collectie toegang tot de digitale databank INVERT en heeft een open leercentrum. Er is een skills lab voor het vaardighedenonderwijs waar een verpleegafdeling is nagebouwd, goed voor het verwerven van praktijkgerichte competenties.

De instelling besteedt duidelijk heel wat aandacht aan de kwaliteitsbewaking, zowel van het onderwijs als van het opvolgen van docenten en hun continue professionalisering. Er is een meerjarenactieplan voor de kwaliteitszorg. Uitdagingen worden expliciet genoemd en verbeteringen voorgesteld, zoals meer frequente feedbacksessies met studenten en staf. Dit moet nog verder uitgewerkt worden.

Vooraf het sterke engagement aan internationaliseringsactiviteiten is een sterk punt van deze instelling.

3. Aanbevelingen

De onderwijsinhoud

Het verdient aanbeveling dat het Hoger Instituut voor Verpleegkunde Sint-Elisabeth expliciteert op welke wijze het de vereisten van de Vlaamse kwalificatiestructuur niveau 5 naar de inhoud van de studieactiviteiten vertaalt.

Het onderwijsproces

Het verdient aanbeveling dat het Hoger Instituut voor Verpleegkunde Sint-Elisabeth de nodige elementen aanreikt om een feitelijke toetsing van de theoretische beschrijving van het evalueren mogelijk te maken.

Het verdient aanbeveling dat het Hoger Instituut voor Verpleegkunde Sint-Elisabeth de evaluatievormen zo omvormt dat het meten van competenties meer mogelijk wordt.

Het verdient aanbeveling dat het Hoger Instituut voor Verpleegkunde Sint-Elisabeth grondig reflecteert over de opleidingselementen in de module Toegepaste Verpleegkunde die de doorstroom naar de professionele bacheloropleiding moeten versoepelen.

De uitkomst van het onderwijs

Het verdient aanbeveling dat het Hoger Instituut voor Verpleegkunde Sint-Elisabeth niet alleen meer data over de studenten verzamelt, maar deze vooral op een meer efficiënte wijze voorstelt en voor het beleid bruikbaar maakt.

Het verdient aanbeveling dat het Hoger Instituut voor Verpleegkunde Sint-Elisabeth een systematische rapportering over het verloop van de studieloopbaan van de studenten invoert.

Het verdient aanbeveling dat het Hoger Instituut voor Verpleegkunde Sint-Elisabeth nagaat of de informatie, verkregen uit alumnibevragingen, voldoende representatief is.

Het verdient aanbeveling dat het Hoger Instituut voor Verpleegkunde Sint-Elisabeth op een systematische wijze de gegevens van zijn alumni over vervolgopleidingen en slaagpercentages daarin bijhoudt.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

Het verdient aanbeveling dat het Hoger Instituut voor Verpleegkunde Sint-Elisabeth een personeelsbeleid ontwikkelt waarin voldoende aandacht is voor een goed evenwicht tussen docenten voor het klinisch onderwijs en de theoretische vakken.

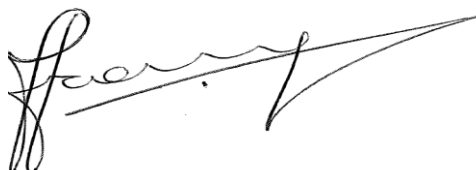
Slot

De opleiding is sterk gericht op het leveren van goed, divers, praktijk- en studentgericht onderwijs. Docenten, medewerkers, Raad van Bestuur, directie en vertegenwoordigers van het werkveld werkten mee aan de realisatie van het ZER. Men is zich zeer bewust van sterke en zwakke punten en er is een veelheid aan visies en plannen ontwikkeld. Veel moet nog uitgewerkt worden. De ambities zijn groot en er wordt hard gewerkt aan verbeteringen op inhoud, procesuitkomst en voorzieningen. Het is aan te bevelen minder groots te plannen en zich vooral te richten op concrete kleine stappen ter verbetering van de reeds rijk geschakeerde leerpraktijk.

Het ontwerp van rapport werd aan de instelling bezorgd voor eventuele opmerkingen en/of bezwaren van technische aard. De instelling heeft per e-mail gereageerd op verscheidene elementen van het ontwerprapport. Deze reactie heeft niet geleid tot aanpassingen in het definitief vastgestelde rapport aangezien het nieuwe informatie betrof die werd aangeleverd na het indienen van het zelfevaluatierapport en de opmaak van het ontwerprapport en omdat de Commissie op andere punten haar bevindingen en nuances uit het ontwerprapport wenste te behouden.

Brussel, 25 november 2016

Voor de Commissie Hoger Onderwijs

Luc François

Voorzitter Commissie Hoger Onderwijs